Ромите – боготворящите слънцето

"Ние само дойдохме да спим / Ние само дойдохме да сънуваме / Това не е истина, това не е истина / Че ние дойдохме да живеем на земята. / Ние се превръщаме в пролетна трева / Нашите сърца отново ще се раззеленят / И ще разтворят цветчетата си / Но нашето тяло е розов храст / Цъфва и после увяхва."

Това е превод на песен на великите ацтеки, на индианския народ, който е управлявал Централна и Южна Америка даже преди Кристофор Колумб да открие новия свят през 1492. Историците отбелязаха неотдавна петия век от знаменитото пътешествие. Имах щастието да участвам в международна конференция на философи и социолози в Мексико на 22 април 1991 година и се опитах да се запозная с примитивната култура на различните групи, включително на маите, на хопи и на последната мигрирала група гитано, истинските индийски цигани. Ако ги видите, веднага ще ги свържете с хората от Пенджаб, Раджастан и с други индийци. С характерните за тях черна коса, черни очи, остри черти и смесена кръв и с техния начин на живот те са близко до народа на Индия даже и днес.

Приема се, че

първите заселници в Америка

са били примитивни азиатски народи, които преди хиляди години са дошли от Сибир в Аляска през Беринговия пролив, както го наричаме днес. Някои учени се придържат към теорията, че в далечното геологично минало е имало земен мост между Сибир и Аляска, по който мигранти от Азия, включително номади от Индия се преминали; някои вярват, че те са дошли през сезон, когато проливът е бил замръзнал. Има трета група руски учени, които твърдят, че те са дошли с примитивни лодки, използвайки големите (руски) и малките (американски) острови Диомед, които са намалявали цялото разстояние през морето от 60 мили на 25 мили. Сега всички историци смятат, че американците, наследниците на тези първи имигранти, много преди европейците са се установили там.

По време на моята втора визита в Мексико аз се опитах да проследя онези велики култури на

предиспанско Мексико

и по-конкретно мезо-американската култура, поради което посетих храмовете на маите, пирамидите и двореца на Луната, останките от Тула (древна столица на Мексико – бел. пр.) и архитектурата на Астик. Интервюирах редица червенокожи индианци, които сега не искат да бъдат наричани така. Голяма част от тях са изостанали и имат средно по 10 деца в семейство. Срещнах цигани, които в Мексико са наричани гитано и които са напуснали Индия много отдавна и все още водят полу-номадски начин на живот. Те се смесват днес с червенокожите индианци и с мексиканците. Но все още живеят с чувството за техните предци, които са тръгнали от Индия, тяхната баро тхан (земята на дедите).

Аз твърдо смятам, че е имало директен земен

път от Индия до Мексико

през Африка, който с течение на времето е потънал в морето. Също така вярвам, че циганите в Мексико са емигрирали от Индия още преди завземането на тези земи от Испания. Традициите на циганите обаче не са силно повлияни. Аз се опитах да проследя връзката между Индия и Мексико чрез моите изследвания на архитектурата на храмовете, на която се дължи видът им като от Южна Индия. Големият брой богове, в които те вярват, е подобен на 33-те кроре божества на индусите. Червенокожите индианци и гитано вярват в четирите Йога: благочестивата птица орел (Гаруда), Бога на огъня, Бога на дъжда, Бога на въздуха и Бога на ягуара, на който се кланят в тази долина.

В действителност в Мексико днес има няколко цигански групи, включващи каледерас, ксоракса, лайдаксти, зингеласти, русириа, грехуайа и няколко от Южна Америка, които се наричат роми петуоске (перуански), както и румънски, говорещи байас. С изключение на последните обаче, всички те са подгрупи на циганите, традиционно известни като "ковачите, номадите" или "номади цигански ковачи".

Според Дейвид В. Пкикет и Рафаел Гонзалес тези цигани обикновено не са "номади", в практическото значение на думата, тъй като нямат определена посока за преместване или завръщане. Вместо това те скитат – спирайки на едно или на друго място за различен период от време – из дадения културен регион-домакин поне за едно поколение, а след това се преместват за постоянно в друг регион.

Интересно е да се отбележи, че в миналото тези цигани, роми и байаши, са обичали да приспособяват дизеловите селскостопански машини с прожектори и със системи за звук, като са си доставяли 16 милиметрови копия на популярни мексикански филми, които разнасяли от място на място, предлагайки кино на открито вечер срещу пет песоса на човек от селото.

Поради пътуващото кино, много мексикански роми-цигани, за разлика от американските роми, са запазили културата на живот в катун на техните предшественици. И тъй като любим нещо в катунарския живот в миналите времена е било разказването на истории, даже и по-младите членове на групата имат дълъг репертоар от парамика.

Гитано ромите говорят испански и мексикански, но използват своя ромски език между себе си.

Крис е много важна институция за гитано ромите и е много силна даже днес. Служителите на Крис се събират в предварително уговорени час и място. Клетвите са толкова ефективни, че те могат да заместват Крис. Предназначението на ромските закони е да се справят с безчисленото правни проблеми, класифицирайки ги и нагаждайки ги към краен брой принципи и видове. Обикновените закони в Латинска Америка, в САЩ и в други страни за задължителни за ромите. Много гитано роми са запомнили голяма част от тях.

Налице са много културни смесици и понякога е трудно да се направи разлика между циганин и мексиканец, тъй като видът и на двамата е индийски и по много неща си приличат. Но когато изучаваме техния Крис, тяхната социална структура, техните религиозни вярвания и т. н., става лесно да се посочи кой караван е цигански и кое селище е ромско. А тъй като гитано ромите са дошли от Испания, има разлика в езика и в начина на живот между ромите и червенокожите индианци

Д-р Шиам СИНГ ШАШИ

Гергевден

Нищо не може да оправдае липсата на агне в деня на Георги Победоносец. Както за всички роми по света, така и за тези в България, традицията повелява в този ден да се заколи мъжко агне.

Дали е отгледано в личното домакинство или купено от пазара, пази Боже откраднато, срам и позор е, ако на 6 май няма bakro на ромската софра.

Рано сутринта в празничния ден се берат горски цветя и клонки, както и гергьовче (гергевка). От цветята и клонките се плете венец, който се поставя на врата на агнето. В миналото всички стопани са водели гергьовските агнета - в някои райони сутринта, в други - привечер на 5-и май - на мегдана, където местният свещеник е извършвал специален ритуал. После всеки коли агнето в дома си. Преди клането се поставя свещ на дясното рогче на агнето, ако няма, от дясната страна. Тя се пали за 1-2 минути, докато се отправят молитви към Свети Георги.

От кръвта на закланото агне се слага bindiya - по kanka на челата на децата в семейството. Изтеклата кръв се събира в съд и заедно с венеца на агнето се хвърлят в реката - така семейството се очиства от лошото в живота.

Гергьовските агнета се пекат по различни начини - в специални пещи за печене, в изкопана дупка в земята или в скат, на шиш. На обяд цялото семейство сяда на трапезата, най-възрастната жена (поне в монтанско е така)

кади и благославя Свети Георги и започва тържественият обяд. Както на всеки ромски празник, веселбата е голяма, свирят оркестри или гърмят мощни стереоуредби, играят се всякакви танци.

Петър Петров

Дром дромендар ®
Издателска къща "Куна"
Главен редактор:
Васил Чапразов

Адрес на редакцията: София, ул. "Димитър Трайкович" 5, ап. 12
Тел./факс: (+359 2) 51 84 02
E-mail: «hyperlink "mailto:drom@applet-bg.com" »
Web page: «hyperlink "http://www.minoritypress.org" »

Изплащане на хонорари – в редакцията на вестника, всяка последна седмица от месеца; вторник и четвъртък от 12 до 15 часа.

При използване в ефир и препечатване на текстове и снимки позоваването на вестник "Дром дромендар" е задължително.

Редакцията приема заявки за абонамент срещу преведени суми по пощата на адрес: София, ул. "Димитър Трайкович" 5, ап. 12, за вестник "Дром дромендар" - Виолета Богданова ● ISSN 1310-6899 ● Година девета